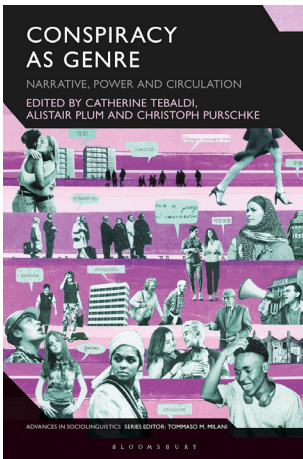

О ИДЕЈАМА И КЊИГАМА ON IDEAS AND BOOKS

др Милан Радовановић
Београд

Друштвена историја у фокусу ЛП

Catherine Tebaldi, Alistair Plum and Christoph Purschke (eds.). *Conspiracy as Genre: Narrative, Power, and Circulation*. New York: Bloomsbury Publishing, 2025, 262 p.

Друштвене мреже и брзина ширења информација коју омогућавају из корена су променили савремени свет. Са неслућеним порастом брзине ширења информација и количине података које је могуће разменити истовремено је постало немогуће на било који начин контролисати овај процес. Створени су идеални услови за теорије завере, које су у друштву 21. века заузеле много истакнутије место него што им је раније припадало. Прилози сакупљени у овом зборнику фокусирају се на критички приступ теоријама завере, које се разматрају у односу на феномене друштвене моћи и ауторитета, превазилазећи уобичајено и умногоме превазиђено настојање да се на дезинформацију одговори откривањем истине. У складу са оваквим утемељењем, књигу чине три велике целине, посвећене наративима теорија завере, улози коју играју у контроли моћи и манипулацији, односно преносу теорија завере и њиховом друштвеном значењу. Уз увод, зборник садржи дванаест прилога, посвећених најраширенијим теоријама завере (ванземаљци, вакцине и коришћење медија за контролу становништва), њиховој злоупотреби за потребе манипулисања јавним мишљењем (на примерима антифеминизма, расизма, трансфобије и

антиинтелектуализма) и кључној улози коју у њиховом обликовању и популаризацији играју савремена средства комуникације. Зборник су уредили сарадници Лабораторије за културу и компутацију (Culture and Computation Lab), Универзитета у Луксембургу.

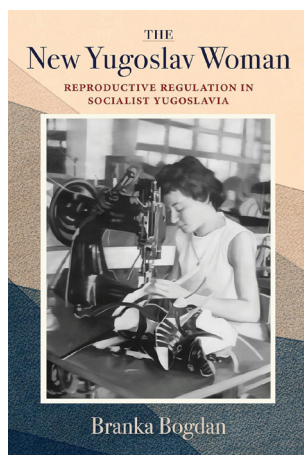
Boterbloem, Kees and Lisa Pine. *Soviet and Nazi posters: propaganda and policies*. London: Bloomsbury Academic, 2025.

Посматрајући плакате као полазну тачку за разматрање кључних карактеристика совјетске и нацистичке политике и пропаганде у предвечерје и током Другог светског рата, Кејс Батерблом, професор европске и историје Совјетског Савеза на Универзитету Јужне Флориде (University of South Florida), и Лиса Пајн, сарадник Института за историјска истраживања (Institute of Historical Research), Универзитета у Лондону (University of London), у овој публикацији анализирају садржај и пропагандну вредност плаката у режимима Јосифа Стаљина (1927–1953) и Адолфа Хитлера (1933–1943). Примењујући компаративни приступ, аутори разматрају сличности и разлике у садржају плаката и начину на који су их два режима користила као средство пропаганде. Публикација се фокусира на поједине плакате као носиоце кључних идеја режима повезаних са њима, а разматрајући шири контекст природе ових ауторитарних режима и начин на који су се обраћали свом становништву. Поред увода и закључка, монографију чини шест поглавља, посвећених плакатима у Совјетском Савезу; почецима употребе плаката и улози коју су играли у нацистичкој Немачкој; совјетским плакатима током двадесетих и тридесетих година 20. века; функцији плаката у стварању нацистичке „народне заједнице“ (Volksgemeinschaft); улози коју су плакати играли у ширењу кључних идеја спољне политике Трећег Рајха, милитаризацији друштва и током Другог светског рата и, коначно, совјетским плакатима током Другог светског рата и у послератном периоду.

Yurtaeva, Yulia. *Geschichte der Intervision: der transnationale Fernsehprogrammaustausch in Osteuropa 1960–1993.* Wiesbaden: Springer VS, 2025, 445 S.

Разматрајући настанак, развој и деловање Интервизије, телевизијске мреже основане 1960. године, са циљем координисане размене телевизијских програма између земаља Источног блока, Јулија Јуртаева, сарадник Институт за публицистику и комуникологију (Institut für Publizistik- und Kommunikationswissenschaft), Слободног универзитета у Берлину (Freie Universität Berlin), полази од претпоставке да је размена телевизијских садржаја иманентна. Анализирајући читав период постојања Интервизије, од 1960. до 1993. године, ауторка пружа драгоцен увид у механизме и динамику размене телевизијских програма у европским оквирима, у периоду Хладног рата, надовезујући се на постојећа истраживања која се тичу телевизије у социјалистичким државама, рађена из перспективе транснационалности. Монографија је утемељена на квалитативној и квантитативној анализи размене програма унутар Интервизије, односно њене сарадње са западноевропском Еуровизијом. Ауторка, при томе, у обзир узима и детаљно разматра све релевантне политичке и технолошке импликације контекста у коме се ова размена одиграла.

Bogdan, Branka. *The new Yugoslav woman: reproductive regulation in socialist Yugoslavia.* Bloomington: Indiana University Press, 2025, 254 p.

Између 1945. и 1989. године, југословенска држава је тврдње о прогресивној политици и родној равноправности темељила на подршци бесплатном и свима доступном здравственом осигурању, сексуалном образовању и контрацепцији, као и законском оквиру који женама омогућава репродуктивну слободу. У јавном простору, поруке које је држава слала Југословенима и Југословенкама усвајане су

и обликоване у тврдње да њихова домовина далеко боље брине о својим грађанима од држава послератне Европе или Сједињених Америчких Држава. Чак и ситуацијама када су се Југословенке суочавале са стигматизацијом због коришћења контрацептивних средстава, а медицински радници са препрекама у прилагођавању новим регулативама и технологијама које су се темељиле на идеологији, Југословени су наставили да славе сопствену трансформацију у политички освешћене грађане, који нацију граде на пажљивом балансирању између традиције и модерности. Бранка Богдан, независни истраживач уз Бризбејна, у овој монографији питање репродукције користи као призму кроз коју посматра формирање идентитета социјалистичке Југославије. У том смислу анализира законе, медицинску инфраструктуру, технолошки развој и државне програме сексуалног образовања. Кроз више од двадесет интервјуа са југословенским пацијентима и медицинским стручњацима, ауторка показује и како је наратив социјалистичке Југославије обликовао савремено схватање.

Borenstein, Eliot. *Russian culture under Putin*. London–New York–Oxford–New Delhi–Sydney: Bloomsbury Academic, 2025, 123 p.

Долазак Владимира Путина на место председника Руске федерације означио је почетак процеса трансформације руских медија и културе. После деценије слободе у периоду власти Бориса Јељцина, каква им је била непозната, започиње период притисака и појачане контроле, који ће кулминирати нападом на Украјину 2022. године. Трансформација кроз коју су руски медији прошли почетком 21. века налази се у центру пажње ове публикације. Елиот Боренстин, професор на Одељењу руских и словенских студија (Russian & Slavic Studies), Њујоршког универзитета (New York University), кроз седам поглавља ове монографије настоји да прикаже кључне теме којима

се руски медији баве, те на који се начин постојећи наративи формулисани и активно се инструментализују за потребе дневне политике. Појединачна поглавља тичу се култа Путина који је створен у последњих двадесет година; различитих схватања припадности руској нацији присутна у медијима; опсесије носталгијом и ограничења у замишљању будућности којима води; успона агресивног патриотизма и мита о древним руским „традиционалним“ вредностима, те проиходеће идеје неопходности борбе против „геј пропаганде“. Коначно, последња целина посвећена је све апсурднијим стратегијама које је опозиција приморана да користи, суочена са све већим ограничењима слободе говора.